AUG 10 1920

Published and distributed under permit (No. 781), authorized by Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
„СВОБОДА" "LIBERTY"
виходить три рази на тиждень ВІВТОРОК, ЧЕТВЕР І СУБОТУ
видає „УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ" 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER published three times a week Tuesday, Thursday and Saturday, by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium. Rates furnished on application.

ОКРЕМЕ ЧИСЛО 4 ЦЕНТИ — Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association. — SINGLE COPY 4 CTS

РІК XXVIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., СУБОТА, 7-го СЕРПНЯ 1920. ЧИСЛО 95. VOL. XXVIII. JERSEY CITY, N. J., SATURDAY, AUGUST 7, 1920. No. 95.

ДОМАГАНЄ ОКРЕМОЇ ГАЛИЦЬКОЇ РЕПУБЛИКИ.

МАРА ПОНОВНОЇ ВСЕСЬВІТНОЇ РІЗНІ ІЗЗА ПОЛЬЩІ.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

ДОМАГАННЄ ОКРЕМІШНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ.

ВІДЕНЬ, 1. липня. — **Газета „Чеське Слово доносить, що президент Директорії Галицької України, Др. Евген Петрушевич виїхав до Праги, щоби там переспраляти про справу Східної Галичини. Рівночасно вислав Др. Петрушевич до Найвисшої Ради в Парижи меморіял з домаганнєм признати самостійну Західно-Українську Републику, независиму від Польщі та від київського правительства. Про своє домаганнє повідомив Др. Петрушевич дипльоматичні місії, що перебувають під сю пору у Відни.**

Чеські газети, як „Трибуна та Чеське Слово" пишуть про оправданнє такого домагання і про [illegible] Східної Галичини для Чехії, бо через ню Чехія малаби вільний доступ на велику Україну і до Росії. Східна Галичина, по думці чеських газет, се ключ до Східної Европи.

ПРЕДСТАВНИКИ ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ ЗАПРОШЕНІ НА МАЙБУТНЮ КОНФЕРЕНЦІЮ В ЛОНДОНІ.

Лондонська газета „Таймс" з дня 15 липня доносить, що представники східної Галичини дуть брати участь на Конференції в Лондоні.

В доповненню до сеї вістки вістки треба згадати, що Др. Кирило Білик, бувший делегат У. Н. К. на мирову конференцію в Парижи, дістав повідомленнє від Дра Ст. Томашівського, делегата Західної Области УкраїнськоїНародньої Републики в Парижі, що аліянтська Рада запросила офіціяльно галицько-українське правительство до участи в нарадах конференції, яка має відбутися мабуть вже незабаром в Лондоні.

Член палати послів в Лондоні полковник Веджвуд, поставив на засіданню англійського парляменту дня 14. липня запит до правительства, чи то правда, що делегація Східної Галичини на амайбутню лондонську конференцію буде вислана українським або польським правлінєм і чи Східна Галичина уважається часто Польщі, чи ні. Міністер Бонар Ло заявив в імени правительства, що на сей запит він не може дати відповіди.

СХІДНА ГАЛИЧИНА ДІСТАЄТЬСЯ ПІД УКРАЇНСЬКУ АДМІНІСТРАЦІЮ.

ВІДЕНЬ, 19. липня. — (У. П. Б.) „Рюечпосполіта" з дня 16 липня доносить зі Львова: Зі східної і полудневo-східної части Галичини доходять вісти, що польські власти опускають зовсім без пляну сю часть краю, а се викликує переполох і занепокоєнне у Львові.

До Схіної Галичини поїхали військові команданти Петлюри, щоби там вербувати добровольців до української армії. Де есть лише мала залога польського війська, там українські команданти стараються взяти власть в свої руки.

Большевицька агітація натрапляє українським селянством. Українські селяни мали змогу довідатися від бувших жовнірів української Галицької Армії всю правду про большевиків. і жовніри якраз боролися (по стороні большевиків біля Київа, а опісля перейшли на сторону Петлюри.

ПОЛЯКИ МАЛИ ВИПУСТИТИ УКРАЇНСЬКИХ ОФИЦИРІВ.

ВІДЕНЬ, 19. липня. — Українське Пресове Бюро сповіщає: Як доносить польська газета „Ржечпосполіта", польськи правительство випустило галицьких українських офіцирів (Кромі деяких) з неволі і вони мають вступити до армії ген. Павленка.

УКРАЇНСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ ВИСТУПИЛИ З ДРУГОГО ІНТЕРНАЦІОНАЛУ.

ЛЬВІВ, 11. липня. — На краєвій конференції української социял-демократичної партії, що відбувала свої наради 4 і 5 липня у Львові принято слідуючу резолюцію:

„Конференція У. С. Д. П. стверджує, що другий Інтернаціонал перестав істнувати. Конференція не приступає до III. Інтернаціоналу в Москві, бо він в теперішнім часі не представляє волі усього соціялістичного пролетаріяту.

„Конференція заявляє, що цілою силою буде стреміти до відбудови такого Інтернаціонала, в котрі зединився би пролетаріят усього світа".

ЖИДИ ДІСТАЛИ 7 МІЛІОНІВ РУБЛІВ НА БОЛЬШЕВИЦЬКУ АГІТАЦІЮ НА УКРАЇНІ І В СУМЕЖНИХ КРАЯХ.

НЮ ЙОРК, 4. серпня. — Н. Шіфрін, кореспондент жидівської газети „Форвертс", доносить з Лондону, що його повідомлено телеграфічно з Москви, що „Екзекутивний Комітет Народних Комісарів" ухвалив дня 2. серпня 7 міліонів для жидівської комуністичної партії „Бунд" на те, щоб ця організація провадила агітацію на Литві, Україні, в Польщі і на Білій Руси.

Примітка редакції: „Екзекутивний Комітет Народніх Комісарів" — це назва савєтського правительства. Воно складається зі 48 комісарів, з чого є 42 Жидів, а 6 Москалів.

З ПОЛЬЩІ.

Военне положенне в Польщі.

ВАРШАВА, 5. серпня. — Назагал положенне на фронті поправилося. Большевицький наступ здовж ріки Буга, межи містом Берестє і рікою Нурець здержано. Поляки перейшли до протиофензиви, хоч большевики здобули місто Ломжу, на північ від Варшави і загрожують безпосередно містови.

На Волині держаться добре польські позиції над рікою Стир, Стоход і в болотах над Припетю. Большевицька кіннота посувається дальше понад пруську границю в напрямі зелізничого шляху Данціг-Млава-Варшава.

ИДЕ ВЖЕ БОРОТЬБА ЗА ВАРШАВУ.

БЕРЛІН, 5. серпня. — **Тепер вже йде боротьба прямо на рівнині перед Варшавою — каже кореспондент „Тагеблятту". Коли червоній армії вдасться переломити лінію Хожелє-Пултуск, то вона стане вже перед фортами Варшави.**

(Пултуск лежить лише 35 миль на північ від Варшави).

Тяжкий бій ведеться коло Новгорода. Дня 1. і 2. серпня російські резерви в силі 30.000 інфантерії і один полк полевої артилерії перейшли через Граєво в сторону Новгороду.

ПОЛЯКИ МАЛИ ЗІДБИТИ БРОДИ.

ВАРШАВА, 5. серпня. — Нинішнє звідомленне генерального штабу доносить, що Поляки відбили місто Броди і прогнали большевиків до Радивилова. Американські летуни з відділу Косцюшка бються проти піхоти і кінноти Буденного понад рікою Серетом. Часть цего відділу запустилася в боротьбу коло Микулинець, підчас якої впало 1.600 большевиків, а велике число зістало ранених.

Рутенські і литовські дивізії в польській армії.

ВАРШАВА, 5. серпня. — В урядовім звідомленню польського генерального штабу, виданім вчера вечером, сказано: „Тяжка боротьба йде дальше межи рікою Нарвою і Бугом на лінії що йде через Самбрів, Яблонки і Ціхановіце (на північний схід від Варшави). Недалеко цего останного міста, яке положене на північний захід від Седлєц **перша дивізія руських (рутеніян!) і литовських** війск взяла 200 полонених, 8 кулеметів і віз з харчами від полку піхотинців в завзятім протинаступі.

Прим. Редакції: Дотепер згадувано лише про „українські війска" в польській армії. Єсть це ті відділи, що стоять за Петлюрою і їх розміщено коло Східної Галичини. Слова „руський" (рутеніян) не уживано до тепер на означенне тих відділів. Колиж тут згадується про „руські", війска аж коло Варшави, то може тут мова про білоруські відділи, затягнені силою до польської армії.

АЛІЯНТИ ВИННІ — КАЖЕ ПАДЕРЕВСКІ.

ПАРИЖ, 3. серпня. — В розмові з кореспондентом газети „Н. Й. Таймс" сказав бувший премієр Польщі Падеревскі, що він хотів заключити мир зі савєтами сейчас, коли обняв уряд премієра. Але на конференції в Парижи сказав йому Клємансо, що Польща не сміє заключувати мира з большевиками. Тоді Польща підняла боротьбу аж до своїх останних сил.

РОЗПУЧЛИВИЙ НАСТРІЙ У ВАРШАВІ.

ВАРШАВА, 5. серпня.—Польща напружила вчера свої останні сили, щоби здержати ворога. Державні мужі відбували конференції через цілий день, а головну ролю грали у всіх постановах британійська, французька та італійська місії.

Польська молодіж вступає масово до армії — навіть 14 і 15 літні шкільні хлопці добровільно йдуть до військової служби, щоб боронити міста перед наїздом ворога. Часописі пишуть з цілим натиском, що Варшави не мож віддати большевикам.

Міська Рада створила окрему Раду оборони. Створено варшавську домашну гвардію, котра заняла становища на правім боці Висли, щоби боронити мостів і берегів.

Американське, британійське і французьке посольство приготовляються до утечі з міста кождої хвилі. Польське правительство малоби перенестися до Кракова, а мериканське посольство дістало наказ звинути свої бюра і бути готовим до виїзду до Ґравденц коло Данціґа. 110 миль на захід від Варшави.

АЛІЯНТСЬКА ПОМІЧ ДЛЯ ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА, 5. серпня. — Амуніція, наладована в Данціґу, прибула сюди нині, а гармати, тенки і кріси, привезені з Франції відсилається сейчас на фронт. Французькі офіцири прибувають теж щодня, щоб поробити останні приготування для оборони Варшави.

Румунія проти Росії.

ЛОНДОН, 5. серпня. — Румунія нагромаджує свої війска на російсько-румунській границі — доносить телеграма з Польщі.

Англія солідарно постоїть за Польщею.

ЛОНДОН, 5. серпня. — У вчерашній промові в парляменті заявив премієр Ллойд Джордж, що Англія настає на савєтське правлінне, щоб воно заключило перемирє з Польщею і згодилося переспраляти з нею про мир на конференції, котра має бути скликана в Лондоні. Він заявив також, що постарається о висилку амуніції до Польщі через Данціґ, а на випадок, коли би савєти не відповіли вдоволяючо на англійське предложенне, але схотіли знищити Польщу, то він — Ллойд Джордж — на це не згодиться.

Америка хоче але не може помочи.

ВАШІНҐТОН, 5. серпня. — **Правительство Злучених Держав не може дати ніякої помочі без уповажнення конгресу.** Війска вислати не вільно, бо треба на це окремого закона; позички також не вільно уділити. Урядовці допускають, що президент Вилсон скличе окрему сесію Конгресу для помочі Польщі.

Франція мобілізує.

ПАРИЖ, 5. серпня. — Франція відчулаби найболючійше упадок Польщі, бо упалиби всі її пляни на сході, так старанно випрацьовані бувшим міністром закордонних справ, Пішоном. Франція боїться особливо Німеччини і її становища зглядом Росії. До тепер зарядила Франція мобілізацію двох дивізій, які мали би бути вислані сейчас до Польщі.

ПОЛЬСЬКІ ДЕЛЕҐАТИ ПІШЛИ НА ПОНОВНІ ПЕРЕГОВОРИ З МОСКВОЮ.

ЛОНДОН, 5. серпня. — Польська перемирна і мирова делеґація відіхала нині з Варшави до Минська, як про це доносять з Варшави.

З РОСІЇ.

БОЛЬШЕВИЦЬКЕ ЗВІДОМЛЕННЄ ПРО ВІЙНУ ПОЛЬЩЕЮ.

ЛОНДОН, 5. серпня. — Урядове большевицьке звідомленнє про війну з Польщею звучить:

„В середу ми заняли Ломжу, Мазовєцке, станцію Шепетово і цілий ряд місцевостий на захід.

„По завзятій боротьбі ми заняли Цюхановіце, 88 миль на полудневий схід від Гродна і дійшли до ріки Буг, та до гирла ріки Нурець. В напрямі Седлєц ми переломили завзятий опір Поляків. В околиці Тарнополя і Чорткова ми женемо Поляків до ріки Стрипи".

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ЦІЛИ НА БУКОВИНІ, В РУМУНІЇ І В ЦАРГОРОДІ.

ЖЕНЕВА, 5. серпня. — Никола Ленін злегковажив недавний ультимат Румунії і не хоче забрати савєтських війск з румунської території. Таке доносить букарештенський кореспондент газети „Журналь де Женев".

Положенне в Румунії має бути дуже поважне. Большевики найшли на Галичину, а в Буковині чверть міліона невдоволених соціялістів готові злучитися з наїзниками.

Кореспондент каже, що коли російські і німецькі комуністи готові злучитись довкруга Варшави, то болгарські, русскі і мадярські большевики хочуть зійтися в Букарешті, щоб опісля дійти до Царгороду.

САВЄТИ ТАКІСАМІ ПРАВЕДНИКИ ЯК АЛІЯНТИ.

ЛОНДОН, 4. серпня. — Майор-ґенерал Моріс пише в газеті „Дейлі Нюс", що зовсім неслушно закидають большевикам зраду супроти Польщі. Вони (большевики) придержуються утертих правиль в міжнародних зносинах. В 1918 році дня 11. падолиста заключили аліянти перемирє з Німеччиною, але алеянтські війска стріляли ще через кілька годин по підписанню перемиря. Савєтське правлінне не зломило ще ніякого звичаю або права, уживаного в культурній війні. Головна ціль большевиків єсть мабуть добре вибити Польщу і дати її границю здовж ріки Буга. Се була би та „ліпша" границя, яку обіцює Ленін Польщі.

ДОВІРОЧНИЙ БОЛЬШЕВИЦЬКО-НІМЕЦЬКИЙ СОЮЗ.

ЛОНДОН, 5. серпня. — Савєтська Росія заключила тайний союз з Німеччиною в справіПольщі, кілька тижнів перед тим, заки ще розпочала похід на Польщу — так каже кореспондент лондонського „Таймсу". Умови мали би бути такі:

Росія забрала би собі всю амуніцію з Польщі та военні і перевозові матеріяли. По заняттю Польщі савєти могли би вислати туди своїх комісарів, щоби вони контролювали всю продукцію і вивіз. Опісля Росія забралася би з Польщі а її взяла би Німеччина яко забезпеченне за будучі позички уділені Росії, та в заміну за німецькі товари і роботу, висилану до Росії.

Тепер большевики хотіли би позбутися того договору в той спосіб, що намагаються створити польську большевицьку армію, яка мала би остати в Польщі, а тоді Німеччина нехай собі радить, як хоче.

М. Красін, большевицький міністер торговлі, заперечив сему і заявив, що такого договору нема.

САВЄТИ НЕ МОЖУТЬ ЗДЕРЖАТИ СВОЄЇ АРМІЇ.

ЛОНДОН, 4. серпня. — Часопись „Таймс" доносить, що на домаганнє Англії, вислане до савєтів, щоб вони спинили свій похід на Варшаву, большевики мали відповісти, що вони не можуть здержати своєї армії, бо їй обіцяли, що вона має увійти до Варшави і тому тепер не дасться здержати. Армія надіється погуляти свобідно в польській столиці.

НЕ АГІТУЙТЕ ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ, БО ПОШКОДИТЕ ЖИДАМ!

НЮ ЙОРК, 4. серпня. — Жидівська большевицька газета „Форвертс" друкує таку статтю:

„Сіоністи (Жидівські націоналісти) зі савєтської Росії вислали заяву до Сіоністів в Англії і Франції, що їхня пропаґанда проти савєтської Росії приносить шкоду сіоністичній роботі в Росії.

Жиди повинні оцінити те, що большевики положили конець жидівським переслідуванням в Росії і дали Жидам повну свободу".

Дальше кажеться в статті, що жидівські делеґати Макс Пайн і Джордж Фішер, котрі поїхали з Америки до Польщі, а відтак через Україну до Росії і тепер вернули назад до Америки, — що вони переконалися наочно, як большевики силою приневолюють мужиків — молодих і старих — вчитися, а попи, котрі були до тепер одинокими писменними людьми на селі, мусять тепер працювати фізично або навіть йти по жебрах. Мужики посідають і обробляють землю, але добробуту нема. Панує страшна дорожнеча.

Супружеств заключують тепер в Росії мало. Хто хоче женитися то той відбуває церемонію дома, а опісля лише записується, що він жонатий. Розвід таксамо дуже легкий. Треба лише записатися, що чоловік і жінка розійшлися — і вже єсть розвід. Економічне положенне має бути дуже тяжке.

З РІЖНИХ СТОРІН.

ПОЛОЖЕННЄ ДУЖЕ ПОВАЖНЕ.

ЛОНДОН, 5. серпня. — **Межи англійськими урядовцями й дипльоматами инших народів відчувается нескритий страх ізза русько-польського положення. Один Миський урядовець заявив: „Положенне таке поважне, як було в серпни 1914 року".**

ЛОНДОН, 6. серпня. — **У вчерашній промові Ллода Джорджа, виголошений в палаті послів пробивается такий поважний настрій, що його даеться відчувати всюди. Коли премієр Ллойд Джордж і Бонер Ло зійшлися в середу на наради з представником фінансової савєтської місії в Лондоні, а то з Львовом Каменьовом, та Каменьов так був пораженний арґументами Ллойда Джорджа, що вислав сейчас телеграму до савєтського правління в Москві з представленнєм, що савєти повинні сейчас відповісти на британські пропозиції в справі перемиря з Польщею.**

ВАШІНҐТОН, 5. серпня. Після думки туттешнього уряду польське положенне есть крайно поважне не лише ізза того, що загрожена політична і територіяльна цілість Польщі, але тому, що загрожений всесвітний мир. Урядовці думають, що ще не запізно ратувати Польщу, одначе кажуть, що до того треба військової помочі аліянтів.

Відчувається таке переконаннє, що большевикам єсть грозою цивілізації, що панує навіть настрій дати з Америки мілітарну поміч Польщі, щоби спинити похід большевиків.

ХТО НОСИТЬ БІЛИЙ КОВНІРЕЦЬ — ТОЙ БУРЖУЙ І МУСИТЬ ГИНУТИ.

АЛЛЄНТАЙН, (Східна Пруссія,) 5. серпня. — Утікачі, що прибули сюди з Польщі, оповідають, що большевики грозять смертю кождому аліянтському горожанинови, який ся явив ся в околиці, ними занятій. Наслідком сего міжаліянтська комісія заборонила комунебудь переходити кордон і йти на большевицьку територію.

Збігці оповідають, що большевики стріляють дідичів і тих, що мають якийнебудь маєток. Хто має білий ковнірець — сей може бути застрілений. Урядовці міжаліянтської комісії твердять, що вони мають докази на се, що ті оповідання правдиві.

НІМЦІ НЕ ДОЗВОЛЯТЬ НА ПЕРЕВІЗ АЛІЯНТСЬКИХ ВІЙСК ДО ПОЛЬЩІ.

БЕРЛІН, 5. серпня. — Німецьке правительство рішене недопустити всіми силами до пересилання через Німеччину аліянтських війск на поміч Польщі — як се заявив сьогодня німецькому парляменті Др. Вальтер Сімонс, міністер закордонних справ Німеччина мусіла би боронитися трохи такого нарушення невтральности.

АНГЛІЙСЬКІ РОБІТНИЧІ ОРҐАНІЗАЦІЇ ПРОТИВНІ ІНТЕРВЕНЦІЇ В РОСІЇ.

ЛОНДОН, 6. серпня. — Артур Гендерсон, провідник робітничої партії в палаті послів, вислав до місцевих робітничих орґанізацій обіжник, щоб робітнича партія задемострувала проти всякого вмішування Англії в Росії проти висилки робітників та амуніції до Польщі. В обіжнику аґітується за сейчасовим зносеннєм бльокади Росії, та за нав'язаннєм торговельних зносин з нею.

З огляду на сю ворожнечу правительство думає лише зробити економічний натиск на Росію; кажуть що може прийти до поповної цілковитої бльокади Росії.

НЕЩАСЛИВА ЖЕНИТЬБА КОМАРА.

(Популярна пісня на лівобережній Україні).

Ой що-ж бо то за шум учинився,
Що комар тай на мусі оженився.
Взяв собі жінку невеличку,
Що не вміла шити, прясти ні варити,
Ані свому комареви догодити.
Ой полетів комар в чисте поле,
В чистеє поле, в зелену діброву.
Ой сів же він собі на дубочку,
Понурив, похилив головочку.
Зірвалася шура-буря
Вона того комарика з дуба здула.
Ой упав комар на покости,
Поломив, потрощив усі кости.
Зібралися генерали,
Вони того комарика поховали.
Ой що-ж бо то лежить за покійник?
Чи то князь, чи гетьман, чи полковник?
Ні, то князь, ні гетьман, ні полковник,
Тільки мухи-шелестухи полюбовник.

"SVOBODA" (LIBERTY)

The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893.

VLADIMIR B. LOTOTSKY, Editor-in-Chief.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.75	на рік	$3.75
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
In Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$5.00	на рік	$5.00
6 months	$2.50	на пів року	$2.50
3 months	$1.50	на 3 місяці	$1.50
Single copy 4 cents.		Поодиноке число 4 центи.	

З Канади належить висилати гроші лише моні-ордером, а не паперовими грішми, бо сі стоять в Злучених Державах нисше ціни. При виміні числять 15 центів від кождого канадійського паперового доляра.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.

Телефон Гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланню замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошення поміщуванні в „Свободі" редакція не відповідає.

ХТО ПРИЙДЕ ПО ЛЄНІНОВИ?

Нюйорський дневник „Таймс" в числі з 2-ого с. м. помістив вступну статтю п. з. „**Російський Бонапарте?**", в якій питається, чи в Росії по Ленінови не повстане який військовий диктатор, Брусілов або инший, котрий заведе тамки острий лад, як се зробив був по французькій революції військовий командант Наполеон Бонапарте, котрий опісля став був цісарем Франції і воював цілу Европу.

Таке питаннє належить до пророцтв, але і пророцтва часом мають деяку підставу, коли вони є обдумані на підставі правдоподібности і розумного порівнання.

Отже, що військовий диктатор може повстати в Росії, се є правдоподібне, але тяжко, аби він був подібний до Наполеона, бо Наполеон воював цілу Европу, а тому новому російському Наполеонови випадало би хиба стримати війну проти цілої Европи, яку зачав Лєнін, та завести якийсь мир, лад і спокій.

Як вже бесіда про Наполеона, то чому не сказати, що такий Наполеон вже є, бо є Лєнін, котрий власне так як Наполеон воює з цілим світом.

Але коли бесіда про Леніна, то його не треба порівнувати з Наполеоном. Наполеон був військовий чоловік, який своїми военними успіхами вибився на цісаря і яко цісар воював проти цілої Европи, а Ленін — се реформатор, який зробив своїми реформами революцію в Росії, і який в імя тих реформ і на їх підставі створив свою армію, якою хоче для тих реформ здобути як найбільші простори, і для сеї цілі веде війну.

Щоби найти подібного реформатора в історії, не треба їхати аж до Парижа, бо такий є в історії Росії.

Се цар **Петро Великий.**

Дві сотки літ минає з того часу, як він царював, але коли пригадати його карієру і реформи, то дуже богато буде схожого з карієрою і реформами Леніна.

Цар Петро вчився реформ заграницею і Ленін вчився заграницею і оба однаково їх переводили.

Розуміється, що не можна буквально казати, що таксамо, бо за двісті літ змінились часи і люди, але коли узгляднити ті зміни, то найдемо дуже богато подібного.

Царя Петра назвали „реформатором" („преобразователем"). Люди вірили, що він не є цар але якийсь німецький насланець, бо жаден цар не робив би таких страшних річий, які він творив, а старовіри таки просто називали його антихристом.

Цар Петро посвятився був для російської держави і народу, і для створення сильної Росії старався запрягти ті суспільні кляси, які тоді були. Для осягнення цілі він мусів завести великі реформи, по правді, на тодішні часи, революційні. До переведення тих реформ він взявся остро, рішучо, без милосердя, без серця і навіть без людського почування. Усе, що міг, посвятив для осягнення назначеної цілі. А потрафив він переводити внутрішні реформи, хотяй майже весь час свого володіння провадив війни із сусідами. Через те власне, через війни, і через острий спосіб переводження реформ він мав стільки ворогів не лише заграницею але і дома.

Які-ж були ті реформи?

Ось головні з тих реформ:

1. Цар Петро старався скасувати привілеї кляс, а змусити людий, щоби на якенебудь признаннє в державі заробили собі **працею для держави.**

2. Скасував клясову військовість, а завів **примусову військову службу для всіх,** що було новостю особливо для селянства, яке до того часу у війску не служило.

3. Запровадив **примусову працю для робітників** при будові каналів, пристаний, столиці Петербурга і т. д.

4. Завів строгі реформи серед шляхти. До того часу шляхта (боярство і дворянство) була упривілеєною клясою, на яку сипались усі ласки, дари і гонори. Петро завів „вичищеннє" тих привілеїв. **Кождий член шляхотського** (боярського і дворянського) **роду мусів служити державі,** або яко вояк, або яко цивільний (урядник), або яко купець. Хто не повинувався був дуже строго караний; між иншим до кар належало позбавленнє маєтку. Так створив він „чиновництво" (урядництво), на яке складалось 14 постепенних чинів. На ту примусову службу шляхта гляділа з відразою. А найбільше її разило, що шляхотських синів брано не лише на офіцирів, але і на простих жовнірів, та що навіть цілі полки були зложені з самої шляхти.

5. У **фінансових справах** він старався побільшити державні приходи на веденнє війни. Наперед він скасував податок від родини, або господарства, а запровадив **податок від кождої мужеської душі** (подушне).

Податки стягано строго, а для прискорення реформ накладано **податкові кари** на винних проти указів (які тоді були законами). Між иншим, ті, що носили народній стрій або бороду, за кару платили подвійний податок.

Треба зазначити, що Петро не оставив Росії ані копійки довгу.

6. **Скасував думу** (раду) **і пріказн** (канцелярії), а натомісць **запровадив „сенат"** і десять **„колегій"** або **„міністерств".** Крім того установив ґенерального прокуратора для пильнування сенату.

Державу поділив на ґубернії, а містам дав муніципальну самоуправу.

7. **Скасував церковний патріярхат, а запровадив „святейший синод", під управою і доглядом цивільного або військового ґенерального прокурора.**

8. Навіть скасував стару азбуку (кирилицю), а запровадив нову (гражданку).

9. Женщинам наказав поводитись в суспільному життю свобідно, рівно з мущинами, себто еманципуватись.

10. Скасував старе російське право, що по смерти господаря його діти ділились по рівній пайці спадщинною-землею, а запровадив нове право, що земля переходить в цілости, неподільна, тільки на одного сина, і то не конче найстаршого, а решта дітий мають собі шукати роботи і старатись передівсім служити державі.

Отсе головні реформи царя Петра Великого.

Нема сумніву, що на тодішні часи вони були революційні і так на них тоді гляділи в Росії. Ненавиділи царя, що заводив нагло і примусово такі нечувані реформи, та називали його то німецьким аґентом то антихристом.

Бо дійсно він намагався зреформувати при помочі указів масу народню, яка не вміла ні читати ні писати, а як приймала укази, то тільки зі страху і виконувала прикази лише зі страху.

Говорили, що треба би було 150 літ, аби природним ходом і натуральною дорогою Росія дійшла була до тих реформ, які Петро запровадив за чверть століття при помочі штучної примусової державної машини; але другі знова говорили, що так на борзі спрепарованої цивілізації нарід не годен стравити, та що дорога до нової цивілізації тільки сповиду виглядала близкою, а по правді вона була недосяжною, бо на ділі її таки російський нарід не осягнув, що показалось по смерти Петра.

Казали історики, що його наміри були великі, красні, розумові і благородні, і цілком не самолюбні, але що він уживав до осягнення їх способів нагальних, жорстоких і навіть звірських, то викликав таке спротивленнє і таку страшну ненависть до своїх реформ, що вони загирилися в тій ненависти і викликали наглий відрух проти них.

* * *

З часу реформ Петра минуло 200 літ, але за тих двіста літ і змінилась ціла Росія.

Нарід не той став і держава немов инший край.

Петро не пізнав би, як би з гробу встав.

Поставив він на костях українських козаків столицю свого імени, Петербурґ. Але та столиця тепер промислове (хоч гниле і нездорове) місто, видало пролетаріят, який повалив царську Росію, а запровадив вільну республіку.

Цар Петро не пізнав би своєї столиці.

Там, де він силував шляхту будувати собі палати, нині мешкає і править пролетаріят.

І столиця вже не столицею, Петро переніс був столицю з Москви в Санкс Петербург, а Лєнін переніс з Петроґраду назад в Москву.

* * *

Але в чому-ж Ленін подібний до Петра Великого?

Отже передівсім в тому, що він є другий великий **реформатор** в Росії.

Тому двісті літ реформи Петра були революційні, а сьогодня є революційні реформи Лєніна.

Навіть він теж вчився на реформатора заграницею, і його теж назвали німецьким аґентом, а може й антихристом. І він теж зробив революцію, лиш в инший спосіб, і він запровадив реформи, хотяй инакші, новітні, але мимо того в неодному схожі з реформами Петра, так у способі їх переведення як і в матерії, обнятій ними, і в сути самих реформ.

Міг би хто сказати, що то був цар, один, самодержець, а тепер же не самий Лєнін робить, але усі савети.

І в сьому є правда, але нам ходить о провід, о те, хто є душею реформ.

По правді то і цар сам не правив. Ось-що писав революціонер, писменник Сергій Степняк (в статті п. з. „що цар може зробити", в 1890 р.):

„Росією править 10.000 головних урядників!" — [illegible] цар Николай І., замітний чоловік своєю надзвичайною енергією і діяльностю. Але з того часу населеннє імперії подвоїлось, а скількість адміністративної праці центральних властий зросла найменьше вдесятеро, а до того телеграфи і телефони зробили зносини зі столицею так богато скорші і лекшим.

Самодержаве яко особисте правлінне вже перестало давно істнувати в Росії.

Значить, в Росії не панував уже цар і се пануваннє щораз більше переходило з рук царя в руки бюрократії, а властиво буржуазії. **Отже панувала кляса буржуазна.**

Тепер відносини змінились. Панує теж кляса, але инша. **Панує кляса пролетарська.**

Ріжниця є та, що як лідером буржуазної кляси (часом лише пасивним) був цар, так тепер лідером пролетарської кляси є Ленін, голова савєтів.

І як цар опирався на клясі, так і Ленін опирається теж на клясі, тільки на иншій.

Цар Петро, опираючись на клясі шляхотській, переводив свої революційні реформи з початком 18. століття, а Лєнін, опираючись на клясі робітничій, переводить свої реформи з початком 20. століття.

Але порівнаймо реформи.

Наперед треба пригадати, що спосіб переведення одних і других реформ однаково жорстокий, що є особливою прикметою московською.

Далі, коли візьмемо реформи, то в них ціль є таксамо: служити державі, принука до праці, знесеннє привілеїв, зрівнуванне в праці і обовязках для держави всіх горожан.

А потім, таксамо є примусова військова служба; є примусова праця робітників; є скасованнє думи, лиш не заведенне сенату а савєта; є податкові кари, але не за бороду а за буржуазність; є цивільний нагляд над церквою; є навіть реформа в азбуці, але вже фонетична; є еманципація женщин, бо дістали рівне право голосу і вибору; є реформа земельна, але відмінна і т. д.

Розуміється, всі зміни згідно з вимогами часу.

Згідно з вимогою часу, Лєнін оперся на пролетаріяті для переведення реформ, як знов Петро був оперся на шляхті. Обі кляси, тоді і тепер, творили ядро державної машини.

Але знова обі ті машини, уживаючи способів нечувано жорстоких, обернули весь нарід проти себе.

Як тоді так і тепер державна машина держиться страхом, але є зненавиджена.

*

Тепер є питаннє, що скажуть учені, історики, соціольоги і всякі инші дослідники.

Чи ті реформи посунули цивілізацію Росії о 150 літ наперед, чи ні?

Оскільки видно доси, то відповідь переважно буде перечна.

Таксамо як за Петра, скажуть і тепер, що хотяй скок був на 150 літ наперед, але нарід не готовий до тих реформ, їх не стравить і з них нічого не останеться. І ще скажуть, що природний поступ цивілізації здержано, а тимчасом штучним ані не перескочено ані не доскочено, і нарід там стоїть, де стояв тому три роки; значить три роки в життю народу змарновано.

Чи такий суд буде справедливий, чи ні, то питаннє, яке розвяжуть факти, події, а не балаканнє. Тому остаточний суд про революцію найсправедливійше оставити історії.

* * *

Але ще є питаннє, яке було з самого початку, а саме, **хто прийде в Росії по Ленінови?**

„Таймс" підмічує Наполеона, а нам, коли пригадаємо історію Росії, здається, що з Леніном відійде власне той російський Наполеон, за якого в розмаху при будові держави в історії російській можна вважати Петра.

А що-ж було по Петрі?

По ньому прийшли женщини.

Три роки перед смертю (1772 р.) він видав указ, що цар має право назначити свого наслідника (без вибору або потвердження народнього зібрання). Але він помер, не назначивши свого наслідника (його сина на його приказ засуджено на смерть).

По смерти Петра прийшла цариця **Катерина І.,** яка одначе панувала тільки два роки.

Потім, по 3 роках панований Петра II., прийшла **Анна,** яка панувала десять літ. По ній, по році пановання Івана VI., прийшла цариця **Елисавета,** яка панувала до 1762 року. По ній зачав панувати Петро III., але його тогосамого року усунено, а зачала панувати цариця **Катерина II.,** яка панувала аж до 1796 року.

Двом Петрам не везло, а аж 4 женщини панувало з малими перервами майже три чверти століття, аж майже до самого кінця 18. століття.

Се, що женщини панували, се був випадок, але мимо того правда була, що по суворих часах Петра Великого настали лекші часи. Не було того жорстокого примусу до реформ.

Загал відпочивав і віддихав по реформах, як по тяжкому перемученню.

Що-ж, ось і війною перемучена Франція, тепер по війні, меньше працює; себто, відпочиває. Також в Америці по війні, давався відчувати застій; був се відпочинок по военному напруженню.

Се є річ натуральна, що по напруженню, по умученню приходить відпочинок.

Тепер в Росії не прийдуть цариці, ані загалом женщини до власти, але і без цариць та без женщин взагалі прийде зміна на лекші відносини, на мякший режім.

Терор і примус скінчиться, бо орґанізм російського народу його зненавидів і по цілому напруженню з часу війни і революції хоче відпочати.

Отже може бути власть соціялістична, але мусить бути лагідна, мусить опиратись на співділанню, на кооперації, а не на терорі, насилі і примусі.

Отже Наполеон, гадаємо, радше відійде ніж прийде, а прийде право і воля народу до спокійної праці і життя і віддиху по перемученню.

МІЖ ПОЛЯКАМИ.

— А як там било в Кійове?
— А, досталісьми кіє!

РІЖНІ ЛЮДИ РІЖНО ДУМАЮТЬ

Що люди думають про українську політику від часу повстання Директорії, то є від 15. падолиста 1918 р.?

Вже було богато ріжних гадок.

Найбільше і, певно найліпше написав Володимир Винниченко. Але і другі пишуть свої гадки.

Ось недавно український поміщик, бувший властитель київської „Нової Ради", **Е. Чикаленко,** написав в львівській ґазеті „Вперед" свої погляди про сю політику.

З тими поглядами богато Українців не згодиться, і наша ґазета також не згодиться, але подаємо її для цікавих, як ріжні люди думають про справу, яка обходить кождого Українця.

Лист д. Чикаленка до редакції „Впереду" звучить:

Високоповажаний пане Редакторе!

В 144 ч. „Впереду" автор замітки „З політичної гумористики", висміваючи цілком слушно прихильників нової авантури Скоропадського, закинув камінець і до мого городу „кононівського поміщика", думаючи очевидно, що й я належу до кола тих прихильників і може навіть інспірував в тому напрямкови і „Український Голос", а тому дозвольте мені сказати на сторінках Вашого часопису кілька слів з цього приводу.

Я дійсно вважав і досі вважаю за величезну помилку організацію повстання проти Скоропадського саме в той час, коли він заходився, під впливом Національного Союзу, переводити демократичну аграрну реформу і тільки що виторгував у Німців майже більшість міністерських тек для Українців, що дало змогу на першому засіданню нової Ради міністрів, на перекір міністрам Росіянам, перевести закон про автокефилію української церкви, проти чого обурились поголовно всі Росіяни, не виключаючи і безконфесійних соціялістів, бо всі ясно побачили в цьому рішучий крок до незалежности України.

Я певний був і досі держуть тієї думки, що повстаннє проти Скоропадського, замісць Соборної України (правда, дрібно-буржуазної) **приведе з початку до савєтської, а потім до чорносотенної Росії і кожда з них готова поділитися Україною із сусідами, аби задусити в ній всякі пориванья до самостійности.** З новітніми Виговцями та Дорошенківцями вони розправляться так, як і в 17. віці, і д. Винниченка напевне зашлють в почесну ссилку комісаром в якийнебудь Царево (Пролетаро) Какшайск (повітове місто в Казанск. губ.), а самі будуть утихомирювати Україну з новітніми Брюховецькими, Самойловичами — Затонськими та Мануїльськими.

Але ще більшою помилкою ніж повстаннє проти Скоропадського я вважаю переговори з ним для нової авантури, знов при участи Німців, бо це приведе тільки до розбиття нашої інтелігенції і до ще більшого пролиття крови українського народу. І з цього приводу я писав до ініціяторів цієї нової авантури, хліборобів-державників: **„Ви, українські інтелігенти і патріоти, принижаєтесь до такої міри, що входите в переговори з Скоропадським, цим „бывшимъ человѣкомъ", який не зумів навіть з честю закінчити своєї карери „Гетьмана України", а ратуючи свою особу, оголосив федерацію з Московщиною і став попихачем чорносотенних російських добровольців, які зривали з стін і топтали портрети Шевченка та Франка, коли заняли під свої касарні Український Клюб, в якому ще недавно перед тим Скоропадський розпинався за самостійність України".**

Взагалі **у нашої інтелінгенції, що кермувала і кермує політикою, вистарчає політичної мудрости тільки на запрошеннє сусідів,** але, коли вона не зуміла організувати своєї держави з помочию дальшого сусіда — Германії, особливо в догетьманський період, то з близшими безпосередніми сусідами вона тим паче її не збудує, а тільки ще гірше розруйнує і кине її під ноги чарної, як тепер в Угорщині реакції, якої я особисто і для себе жду, як від обуха. Одна потіха в тім, що певне ніхто в селян не відбере ні землі ні національної школи.

„Кононівський поміщик".

ЯК ЛЮДИ ПРАЦЮЮТЬ?

Ріжно люди працюють. Один так, другий сяк, а третій ще инакше. Один працює богато і тяжко, другий мало і легко, а инший маленько і легенько. Один працює 18 годин в добу за песю заплату, другий 2 години в добу за добру заплату, а инший 5 хвиль (мінут), також на добу, але за княжу заплату.

Бо є на світі ріжні люди, ріжної вдачі. Є такі, що не можуть жити без праці, а знов є такі, що не могли-б жити, як би їм треба працювати.

Після праці треба людий судити. Хто працює більше, ліпше і мудрійше, той більше варта; а хто працює гірше, меньше і по дурному, той меньше вартує, а часом таки малощо варта або й нічого.

Тут хочемо подати два приклади людської праці.

I.

Бувший член української мирової делеґації в Парижі, **д. Сергій Шелухин,** пишучи у віденській українській ґазеті „Воля" звернувся до **д-ра Степана Рудницького,** професора географії в львівському університеті, з публичним запитом, що він робив у часі, як українські „патріоти" і „диплъомати" щиро працювали для України в Парижі.

На публичний запит проф. Рудницький був змушений публично відповісти і він так відповів в тійсамій газеті „Воля":

Що я робив у сих 20 місяцях? Се, що на мою думку повинен робити географ і професор географії. Знаю, що д. Шелухин назве се, що отсе зроблю, автореклямою, та перед громадою мушу таки виправдатись із закиду неробства. В сих 20 місяцях я зладив і (по части) видав:

I. Мапи і атляси:

1. Стінна фізична карта України, 1:1,000.000 з 5 побічними картами, Відень, наклад Наук. Тов. ім. Шевченка, Фрейтаг і Берндт, 1918. 2. Стінна карта східної півкулі. 3. Стінна карта західної півкулі. 4. Стінна карта Европи. 5. Стінна карта Азії. 6. Стінна карта Африки. 7. Стінна карта Північної Америки. 8. Стінна карта Південної Америки. 9. Стінна карта Австралії й Океанії. (2.—9. накладом Тов. Вернигора, Відень, Фрейтаг і Берндт, 1920). 10. Малий статистичний атляс України, 10 карт 1:5,000.000, наклад вид. „По світу", готовий до друку. 11. Історичний атляс України на спілку з др. І. Крипяревичем, 12 карт 1:5,000.000, готовий до друку та накладчика не має. 12. Зладив нове виданне статистичного плякату „Україна" Г. Гасенка, Відень, Рейсер, 1920.

II. Розвідки і книжки.

13. Die podolische Platte in Galizien, Festschrift v. A. Penck, Stuttgart 1919, Engelhorn. 14. Проблеми географії України, В. І, ст. 85, 8° в Збірнику мат. прир. секції Наук. Тов. ім. Шевченка, т. XIX, Львів 1919. 15. Das ukrainische Problem und die Grossmaechte, 20 арк. друку, дві мапи. Друкується саме в німецькій, французькій і англійській мові. 16. Огляд національної території України, 5 арк. друку, 1 мапа, 1:5,000.000. 17. Українська справа зі становища політичної географії, 12 арк. друку, 1 мапа. (15.—17. готові до друку, наклад д-ра В. Бриндзана). 18. Початкова географія для народних шкіл, Київ — Львів — Відень 1919, накладом тов. Вернигора, 191 ст., 8°, 1 мапа. 19. Початкова географія для середних шкіл, 10 арк. друку. 20. Географія позаевропейських країв, 10 арк. друку. (19. і 20. готові до друку й замовлені накладнею).

Приготовляю до друку: 21. „Україна в числах" на спілку з д. Ігорем Федевом. (Перша статистика України, 15—20 арк. друку, табелі й діяграми, майже готова та накладця кат ма!) 22. Друге справлене й рошширене виданнє короткої географії України (30 арк. друку, 6—10 карт). Про написані мною в сім часі меморанда, експертизи, часописні статті й не згадую. Прошу Громаду порахувати сторінки друку сих бідолашних праць, розділити їх на місяці і дні й оцінити чи богато було в мене часу „спати на запічку", коли инші „працювали, працювали"!?

II.

А за другий приклад може послужити **„Українське інформаційне бюро" пана Мирослава Січинського у Вашінґтоні.**

Як звісно, на се бюро давав гроші **п. Юліян Бачинський** (кажуть, дав 7.000 долярів), давали люди складками (зложили около 15.000 дол.) і т. д. Але то не ходить о гроші а о працю, бо ми за працю власне балакаємо. Отже є питаннє, що пан Січинський зробив у своййому бюрі, яке тримав малощо не 10 місяців.

На се питаннє дає знова відповідь газета **„Америка",** котра виходить в Філаделфії, Па.

Та ґазета пише у 85. ч., з приводу полєміки про те, хто написав **меморіял „місії" у справі Галичини, чи п. Юліян Бачинський чи пан Мирослав Січинський, чи ще хто инший, отаке виясненнє:**

Правдою єсть, що п. Мирослав Січинський дійсно свого часу був зобовязався написати меморандум (для „місії" п. Юліяна Бачинського). Одначе зобовязатися щось робити а дійсно це зробити, то велика ріжниця. І цей зібраний п. Січинським матеріял і то по основнім перегляненню і переробленню послужив до заповнення всего тільки **трох сторінок друку,** іменно від половини 4-ої до половини 7-ої сторони в брошурі. Отже навіть, колиб і признати ці сторінки за виключну працю п. Січинського, то все ще остане **14 сторін меморандума, до яких пан Січинський не написав ані одного слова.** Ввиду цего (значить, з уваги на се) приписувати авторство меморандума п. Січинському — це свідоме говореннє і поширюванне лжи (неправди).

Додамо ще й це, що згадані **три сторінки меморандума приготовлював п. Січинський цілих три місяці,** і що меморандума не було-б ще й до нині, колиб за роботу не взялись другі люди.

Коли Світла Редакція „Народного Слова" (то є ґазета, що друкується в Мекіз Ракс, Па.) взялася ложею боронити свого шефа, то не на нас спадає вина, що ми мимоходом мусимо тут для характеристики пана Січинського згадати ще за одну річ. Іменно згаданий приватний орган п. Січинського оголосив перед недавнім часом, що нібито п. Мирослав Січинський виїхав до Европи, покликаний там в характері свідка в процесі Української Народної Республіки з Американською Ліквідаційною Комісією. Це єсть такасама брехня в живі очі, як приписуванне авторства меморандума п. Січинському. Згаданий процес о видачу Українцям закуплених ними запасів з американських військових складів скінчився дефенітивно і невідкличнo ще дня 17-го мая, а п. Січинський виїхав з Америки доперва з початком червня (дня 28. мая с. р.). Тоді вже до процесу ніяких свідків не було потрібно. А зрештою, яким свідком міг бути в цім процесі п. Січинський, який в ніякий спосіб не був звязаний зі справою. Пан Січинський попросту поїхав собі до Европи на приватну політичну прогульку. І в цім не булоб нічого прикрого, колиб п. Січинський поїхав за свої власні гроші або за гроші зібрані спеціяльно на цю ціль серед своїх однодумців. **Але прикро, коли не що гірше, що пан Січинський поїхав за гроші, зібрані українськими емігрантами і віддані Федерації підчас Українського Дня; поїхав за гроші, призначені для жертв війни. На свою поїзду він з фонду Українського Дня взяв 1.200 (1.300) долярів.** За це в 23-ім числі „Народного Слова" оголошено, що цю суму нібито дала Федерація на кошти перевозу сукна для полонених Українців в Польщі...

Ввиду (значить, з огляду) повищого тому Світла Редакція микиракського „Народного Слова" зволить затямити собі на будуче: З маслом на голові в сонце не лізь!...

* *

Сі два приклади ми подали для порівнання, як ріжні люди ріжно працюють.

Тяжко всіх взяти під один стрихулець, то правда, але всі знають, як справа громадська через те терпить, що люди кричать, що тяжко працюють, а тимчасом вони бомки збивають, загало[illegible]фують і народні гроші протрачують без тями.

Таких „працьовитих" є немало серед Українців.

Такий один „працьовитий" то не є виімок, то є приклад, яка то є наша так звана „інтелігенція", котра хоче братись будувати українську державу.

А ясна річ, що української держави не збудують блофери, а тільки щирі робітники, яких прикладом може послужити от хоч би і проф. Степан Рудницький.

РОЗМОВА В ЯНГСТАВН, ОГАЙО.

— Як гадаєте, хто вийде на президента Злучених Держав підчас виборів дня 2. падолиста с. р.?
— А ви не знаєте?
— Та як можу знати?
— Мала дитина знає!
— Хто-ж такий, кажіть!
— Та редактор з нашого стейту!

(**Замітка:** Оба кандидати, републиканський, Гардінг, і демократичний, Какс, є редакторами в стейті Огайо; перший в місті Меріон, другий в місті Дейтон).

З НАМИ БОГ.

З нами Бог!... бо діла наші справедливі,
Він своїм щитом захистить нас,
Хоч і як нас мучать вороги зрадливі
Прийде й для нас волі-долі час.

З нами Бог!... бо правда є свята за нами
Сміло в будучність нашу глядім,
Побідить лиш сей, хто правди йде шляхами
Бодро ними йдім! трудімся й ждім.

З нами Бог... внесім відважно духа горі
Хай не знає серце вже трівог
Хоч купаємось в сей мент у крови морі
Переможем все, бо з нами Бог!

Северина Кабаровська.

З БУКОВИНИ.

Українське студенство в обороні рідної школи. — Відновлення освітнього тов. „Воля" в Чернівцях.

В Чернівцях відбулися 14. червня с. р. збори всіх українських студентів на Буковині, де ухвалено слідуючу резолюцію:

„Українські студенти констатують, що нічим неоправдані замахи на українське шкільництво на Буковині загрожують культурному й національному життю цілого українського народу північної Буковини. Тому відносяться студенти до українських соц.-дем. послів з рішучим домаганнєм, щоби вони поробили в компетентних чинниках як найскорше конечні заходи, які малиб на цілі берегти культурно-національні права цілого українського народу. А саме українські студенти домагаються, щоби українські соц.-дем. заступники постарались о те, щоби 1) обсаджено негайно опорожнену по д-рі Стоцькім катедру української мови при тутешньому університеті професором української мови, 2) зреасумовано знесення катедри для пасторальної теольоґії і славістики при теольоґічному факультеті, 3) обсаджено негайно опорожнену по проф. д-рі Мільковичу катедру східно-европейської історії в німецькій мові, 4) державні іспити відбувалися через переходовий час, себто через 6 семестрів, для всіх предметів у німецькій мові, 5) отворено негайно назад українську державну гімназію в Кіцмані, яка находиться тепер в ліквідаційному стані, 6) знесено негайно розпорядок дотично румунської мови як предмету при вступних іспитах до середних шкіл, 7) отворено назад закриті румунським правительством українські народні школи на Буковині і застановлено на будуче насильну румунізацію українського народнього шкільництва і 8) принято негайно до служби всіх звільнених, як також досі ненастановлених народніх учителів і учительок".

ДОЛЯ.

(Казка про те, як народилася справедливість).

(Присвята Ялеті).

Прийшов на землю чоловік. Прийшов як усі приходять. Ледви поглянув на землю довкола та на сонце над нею, аж тут на зустріч йому вийшла доля.

— Ходи! — каже.
— Куди?
— Ходи за мною!
— Далеко?
— Пішки було-б далеко, але ми поїдемо автомобілем!

Доля свиснула, перед нею станув „Пекерд" за 5.000 долярів; обоє вісли і помчали гладкою дорогою, легенько як по маслі. Тільки диму трохи за собою оставили і противного подиху у воздусі. І лайцюхи, що на мокру і ховзку дорогу, часом озивалися стиха, немов би се був звук кайданів з якоїсь глибокої тюрми.

Приїхали перед палату.

Проти приїзних вийшла ціла гурма служби і запровадили гостий до середини. Але доля розпрощалась на порозі палати з чоловіком і пішла дальше земськими стежками.

Чоловік увійшов до палати. Іпов, ступаючи по дорогих східних килимах, серед повені світла, серед блеску дорогоцінностий, що прикрашували мраморні стіни, серед водограїв проміж пахучими цвітами, серед надмірного богатства, серед достатку і безжурности.

* * *

А доля міжтим ішла на долину, здовж маленької гірської річки.

Вона ішла шукати другого чоловіка, що мав саме тоді прийти на землю.

Недалеко зійшла долів, як стрінула його таки над тою річкою.

Чоловік ледви обдивився довкола себе та глянув на голубе небо; ледви втягнув у груди трошки гірського оживляючого воздуха, як почув, що хтось вхопив його за руку.

Се була доля.

— Ходи за мною! — сказала вона і тягнула його силою в долину.

Він хотів боронитись; хотів їй сказати, що він не має сили іти так скоро за нею по скалистій стежці, але як глянув на її рішуче лице, зрозумів умить, що опір безуспішний і пішов за нею.

Та не ішов, а біг. Перед ним була біла, скелиста стежка, а за ним покровавлена.

Змучений і задиханий станув разом з долею, яка все ще державала його за руку.

— Тут твоя мета! — сказала вона.

— Тут я маю жити? — спитався долі слабим голосом чоловік і спрямувався до потока змити кров з своїх ніг та відітхнути спокійно свіжим, благодатним воздухом.

Але доля сіпнула його сильно за руку і сказала:

— Ні! ти тут не будеш жити! Бачиш той отвір?! Сим отвором ти полізеш під землю; там будеш жити, не бачучи ні земської природи, ні сонішнього світла, ані не віддихаючи отсим свіжим, благодатним воздухом!

— Не знаю, хто ти є, але бачу, що ти панувеш над людьми. Чи не міг би я випросити собі в тебе ласки, аби ти мені позволила жити тут на землі, серед того богатства і краси природи, серед сонішнього світла, серед тих чарів земського життя?

— Ні! — сказала рішучо доля.

— Чому? — спитався несміло і боязко чоловік.

— Бачиш там на горі палату?

— Бачу!

— Отже в тій палаті живе щасливець, якого я перед хвилею туди завела. Але його щастє залежить від тебе. Як ти полізеш під землю, так там будеш добувати угле, щоби він міг опалювати свою палату, аби не знав, що то студінь; щоби він міг освітлювати свою палату, аби, як сонце склониться за сю гору, він не знав, що то темрява; щоби зелізниця возила його до великих міст шукати щастя і веселости; а також, аби перевозила до тих міст угле в заміну за золото, бо се золото додасть йому до його теперішнього щастя принаду, власть і силу, яка утривалить се щастє і передасть його нащадкам.

Чоловік ворушився у души, як чув ті слова долі. Він відчував, що се несправедливість, але не знав, як се сказати. І він мовчав, схиливши голову в долину.

А доля трунула його в підземну яму.

* * *

Там вона його покинула і пішла дальше крутими стежками, шукати людий.

А він блукав, спотикаючись покалічениими ногами, аж упав на якусь остру скалу. Як підняся, побачив біля себе джагани і став ними лупати сю скалу.

І лупає й досі.

Світла сонішнього не бачить, воздуха свіжого, благодатного не знає, лише знає чорну роботу як той уголь і як ціле життє чорнороба.

* * *

А притім думку думає.

Вже додумався, що є таке слово як „справедливість" і „несправедливість".

І вже навіть пісню про се співає.

Ся пісня тиха, а якась грізна така, немов би зпід землі мала весь світ розсадити.

Її тихі звуки доходять навіть до палати, що пишається на горі.

* * *

— Ми є підміновані! — каже чоловік, що його доля привела до палати.

— Що? Може динаміт є під нами в копальнях?

— Ні, не динаміт, але — свобідне слово!

— Свобідне слово!... з переляком повторили слуги.

— Що се таке? — питались вони дальше.

— Се бунт, се революція; се нищенне ладу і порядку; се найбільше нещастє, яке могло спасти на землю! Чуєте ті грізні звуки, що добуваються зпід землі?

— Чуємо! — сказали з острахом слуги чоловіка з палати.

І так народилася справедливість під землею, біля чорної скелі, при співі чоловіка, що збунтувався своєю долею, і своїм бунтом сколихнув палату того чоловіка, що жив над його скалою і був своєю долею задоволений.

В. Б. Л.

Ню Йорк, 14. червня, 1917.

З ХОЛМЩИНИ.

З життя сільських робітників на Холмщині.

З нагоди уплину терміну збірних умов, обшарники видаляють більшу скількість робітників зі своїх маєтків в повітах Холмщини й Люблинщини.

В деяких місцях робітники вже усунені з помешкань. Опинившися під голим небом, не маючи праці, робітники продають свої ощадности. На базари в Холмі, Грубешові і Красноставі вже від довшого часу помічається продажа майна форналями.

Є конче потрібним забезпечити істнування і дах над головою робітників. Виданий люблинським воєводою обіжник, поручає старостам вплинути на обшарників затримати робітників там, де се є можливе, як льокаторів і ужити їх як сезонових робітників. В тій справі мали бути скликані старостами конференції при участи представників міністерства праці і опіки і обшарників для полагоджения конфліктів.

(„Нове життя", ч. 2).

НА ХОЛМЩИНІ.

(Вісти на підставі нового холмського українського тижневика „Наше Життя").

Парцеляція.

Найзначнійші майоратські маєтки біля Холма, як Покрівка, Жовтанці, Кривичі, Дегультичі, вже розпарцельовані. Не можна сказати, щоби тутешна селянська людність була забезпечена досить землею. Переважають серед селянства малоземельні. Одначе земельні парцелі (ділянки) порозбивані в більшости заїлими кольоністам Мазурам, а місцеве селянство упосліджено. Та навіть і там, так скажемо, фаворитованим кольоністам не дано досі майже ніякої допомоги. При надаванню ділянок обіцяно кольоністам усяку поміч, а саме: мали їм дати готові хати (зруби) з державних лісів по дешевим власним цінам, запомогу грішми в формі позичок, збіжа на засів і инше. З того всього дано на весні тільки трохи насіння на засів піль і то в невистарчаючій скількости, так, що взагалі стан кольоністів на шарцелях дуже важкий.

Перша пригода „Нашого Життя".

20. червня до друкарні Вайнштейна в Холмі, де саме складалося перше число „Нашого Життя", зайшов важмістр жандармської експозитури і вимагав, щоби йому дали відбитку газети. Протест друкарні про ти попередньої цензури в той час, коли на видання і друкування газети є дозвіл, не поміг і вахмістр таки забрав відбитку. В експозитурі редакторови сказали, що вийшло „непорозуміння", але відбиток не звернули.

Самоволя.

До чого доходить подекуди самоволя деяких повітових каціків, свідчить отся пригода одного „обцокрайовца" Д. в Красноставі. Оженившися ще в Росії із Холмщанкою з красноставського повіту, він разом з нею приїхав до її родини і тепер має неабиякий клопіт. Місцева „поліція наказала йому що місяця мельдуватись на команді поліції, при чому кождого разу має він платити „за заяву" 25 марок. Крім того що три місяці має вибирати новий пашпорт, що коштує знову 175 марок. Отже крім обмежения особистої свободи має нещасливий приймак платити поліції щомісячний чинш 75 марок за те, що зважився пристати до родини Холмщанки. Задорого, каже „Наше Життя" і додає, що нещасливий муж з того доброго готов із розпуки кинути жінку.

ОСНОВИ ЛАТИШСЬКОЇ КОНСТИТУЦІЇ.

„Echo Litwy" з дня 29. червня подає основи тимчасової латишської конституції, ухваленої латишським законодатним соймом: 1) Виразником суверенної державної влади від імени населення Лотви є законодатний сойм, вибраний 17. і 18. квітня. 2) Заданнєм законодатного сойму є опрацювання і ухвалення основних державних законів і аграрна реформа. 3) Законодатний сойм проголошує і инші права, які покажуться потрібні підчас його сесії, затверджує державний буджет і ухвалює кредити. 4) Законодатний сойм проголошує війну і заключає мир, ратифікує міжнародні договори, заключені з иншими державами. 5) Президент законодатного сойму репрезентує державу за кордоном, визначує латишських і приймає дипльоматичних представників других держав. В імени держави проголошує війну і підписує міжнародні договори. 6) Виконуюча влада належить до кабінету міністрів, під якого управою є всі державні інституції і найвисша військова влада. 7) Кабінет міністрів утворюється людиною, запрошеною через президію законодатного сойму. 8) Кабінет міністрів відповідає перед законодатним соймом і мусить податися до димісії, коли стратить його довіря. 9) В державі обовязує особиста свобода, ненарушимість мешкань і кореспонденції, свобода друку, слова, совісти, зборів, страйків, що повинно бути загарантоване окремими правами. 10) Членів законодатного сойму можна потягати до судової відвічальности тільки за згодою більшости трох пятих членів сойму. 11) Після доверщення свойого завдання законодатний сойм складає свої повновласти.

„ГУЦУЛЬСЬКІ ДУМКИ".

I.

Свого виробу сорочка
Сердак на плечах,
Стілько горя, стілько муки
Світиться в очах.
Від колиски до могили
Безконечний труд
В непогоду, спеку, студінь...
Де роскоші тут?
За шматок насущний хліба
Вічна боротьба,
Вони пасинки у Бога,
Тих доля—біда.

II.

Подивлюся довкола: обідрана хатка,
Сумує обора порожна, пуста...
Обідрані діти і немічна жінка,
В цім горю завчасно постаріся я.
Худібка марніє, із голоду гине,
А діти голодні їстоньки кричуть...
Що для посівания тягнуться до мене
Із хати останню фантину беруть.
Хоч як моя хата від світа відтята
Стоїть одинока на самім верху,
Хоч яка та стежка трудна, невигідна
Судьба й тут загляне що дальо лиху.
Коли так дивлюся, то мені у серці,
Пече так, неначе горяча смола,
Дрижить мов тіло немов в лихорадці
Й сказати хотівби різкі слова.

Дмитро Осічний.

Кобаки, 1920.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

А. Д., Шікаго, Ілл. — Шкода, що підписуєтесь „читач „Свободи", бо з Вашої дописі цілком не видно, аби Ви були читачем „Свободи". Наша часопись може помістити лише таку допись, яка написана розумно, по людському і в приличний спосіб. Дописий з лайками не містимо, бо „Свобода" не є батярська газета. Старайтесь, може яка друга газета Вам помістить.

МИ ТЕПЕР ПРОДАЄМО ШИФКАРТИ І ЗЕЛІЗНИЧІ ТІКЕТИ ВПРОСТ ДО

ЛЬВОВА – КРАКОВА – ЧЕРНОВЕЦЬ

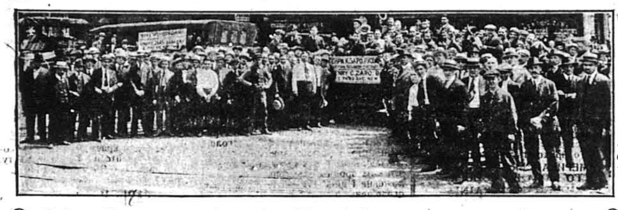
та инших місцевостий України і Буковини і відсилаємо наших людий НАЙЛУЧШИМИ кораблями впрост до РОДИННИХ МІСЦЕВОСТИЙ скоро і безпечно, так що ніхто, ідучий від нас, не має ніякого клопоту підчас подорожування до рідного краю.

Хочете щасливо і скоро дістатись до рідного села чи міста, звертайтесь до нас. Не вагайтесь довго, не чекайте й не пропускайте, мимо доброї нагоди, щасливо і скоро заїхати до рідного краю.

Заобезпечуйте собі завчасу місця на кораблях, присилаючи сейчас шифкартовий завдаток в сумі 20 долярів, а ми Вас відправимо до краю, тоді, коли захочете їхати.

Коли мусите зараз їхати до краю, то негайно порозумійтесь з НАШИМ БАНКОМ І НАШОЮ АГЕНЦІЄЮ КОРАБЕЛЬНОЮ, яка відсилала більше число Українців до краю ніж яка инша агенція в Америці.

Понизша фотографія є найкрасшим доказом того.

Ся фотографія представляє послідну партію, з 300 людий, відправлену нами недавно до рідного краю.

Хочете СПРОВАДИТИ скоро і певно ВАШУ РІДНЮ з краю, чи Ваших знакомих, звертайтесь до нас і в протягу кількох тижнів Ваші рідні чи знакомі будуть тут. Ми вистараємось всі потрібні для подорожуючих документи і заопікуємось ними заки вони сюди прибудуть. Бо ми маємо своїх репрезентантів у Львові, Кракові і Варшаві і вони дають всяку потрібну пораду подорожуючим.

Хочете ВИСЛАТИ СКОРО І ПЕВНО ГРОШІ ДО КРАЮ, зверніться до нас. Ми вимінюємо гроші після біжучого щоденного курсу і ПЕРЕСИЛАЄМО ДО КРАЮ ТЕЛЕГРАФІЧНО І „БАНКОВИМ ДРЕФТОМ" як найскорше і найпевнійше і з повною гарантією. За кілька тижнів по висланню гроший дістаємо з краю посвідчення і власноручний підпис особи що одержала гроші.

ШИФКАРТИ продаємо на всі лінії корабельні по компанійних цінах.

Зголошуйтесь особисто або пишіть до найбільшого Українського Банку в Америці, на адрес: 79—

HENRY C. ZARO, BANKER

39 Cooper Square, New York, N. Y.

DEPT. U. F.

УКРАЇНСЬКЕ БАНКОВЕ БЮРО в НЮАРК, Н. ДЖ.

— СЕ Є ПЕРШЕ І ОДИНОКЕ —

УКРАЇНСЬКЕ БАНКОВЕ БЮРО В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ

ПЕРЕСИЛАЄМО ГРОШІ ПО ДНЕВНІМ КУРСІ ДО ВСІХ ЧАСТИЙ СЬВІТА З ПОВНОЮ ПОРУКОЮ.

ПРОДАЄМО ШИФКАРТИ НА ВСІ КОРАБЕЛЬНІ ЛІНІЇ.

Виробляємо ПАШПОРТИ до краю в кількох днях і СПРОВАДЖУЄМО родини з краю. 78—

Виробляємо і затверджуємо повновласти, контракти і всякого рода инші судові, американські і краєві документи. Полагоджуємо спадкові справи за посередництвом завірених українських адвокатів в краю. — Всіляких порад на жаданнє уділяємо безплатно, особисто і листовно. — Родимці: Коли бажаєте собі бути точно, скоро і совістно обслуженими, то удавайтеся або пишіть до нашого бюра. На кожду кореспонденцію радо і скоро відповідаємо.

UKRAINIAN BANKING BUREAU
EMIL GERMANUS

Банкир, Мировий Судія і Нотар Публичний

М. ШУСТАКЕВИЧ, Менаджер Українського Бюра.

185 Springfield Ave., corner Mercer St., Newark, N. J.

Маємо філію при: 206 Ferry Street, Newark, N. J.

ВАЖНЕ

Розширилисьмо і перенеслисьмо наше головне БЮРО. ЗАТРУДНЯЄМО тище досвідчених і реґістрованих Адвокатів Патентових і фахових робітників. Тепер можемо акуратнійше і скуточнійше перепроваджувати справи Патентові подвійного числа клієнтів між до тепер. Пишіть вперед до досвідченої старої фірми! 60вс—

AMERICAN EUROPEAN PATENT COMPANY, Dept. Sw.,
1400 Broadway, New York City.

ФАРМА НА ПРОДАЖ В МІСЦЕВОСТИ ОВІҐО, Н. Й.

143 акри урожайної землі, з того 25 акрів ліса і велике пасовиско з водою а решта до вироблення, добрі будинки, хата на 12 кімнат, велика стайня, 4 курники, самі будинки асекуровані на $6000.00, 8 добрих коров, ялівка, пара добрих коний, 5 свиний, 5 пнів, пасіки, 300 курий, 40 тон сіна, вся фармерська машинерія, великий сад овочевий. Усьо разом продам за $8000.00, готівки $4000.00 а решта на легкі сплати на 5%. Продаю фарму з причини браку здоровля до праці на фармі. По близші информації голоситись до: PETER ZAGURSKI, Rt. 2, Box 57, Owego, N. Y. 94-95

До КРАЮ!

УКРАЇНЦІ! По що Вам даватися ошукувати ріжним аґентам-самозванцям. Ми висилаємо сотки людий кождого тижня до старого краю на найбільших і найшвидших кораблях до всіх портів Европи без жадних клопотів і великих видатків.

Тисячі людий присилають до нас листи зі старого краю дякуючи нам за чесну обслугу. Ми не хочемо Вас здерти, але радо помагаємо у всіх справах безплатно і совісно.

Продаємо шифкарти з колійовим білетом до Відня, Варшави, Кракова, Львова і инших місцевостий по найнизших компанійних цінах. Щоби не чекати в Ню Йорку і не тратити часу і гроший, присилайте сейчас завдатки на зарезервованнє місць.

Пашпорти виробляємо в кількох днях. Куфри асекуруємо від випадків, аж до Вашої місцевости.

Гроші до краю посилаємо по найнизшім курсі і з повною гарантією. 80-92-93—

За всіми інформаціями пишіть лише до нас, а не пожалуєте.

MORRIS ENGEL, Ukrainian Banker

129 GREENWICH STREET, NEW YORK, N. Y.

ВИНАХІДНИКИ

Вишліть мені модель або рисунок Вашого винаходу для еґзамінації. 37чс—

Жадайте мою книжочку винаходів п. з. „ПОРАДНИК ДЛЯ ВИНАХІДНИКІВ", котру отримаєте ДАРОМ.—Пишіть до меен по українськи.

Marcin Labiner,
Reg. Patent Atty. (S.),
15 PARK ROW, NEW YORK

УКРАЇНЦІ! ДОРОГА ОТВОРЕНА!

ШИФКАРТИ НА ВСІ ЛІНІЇ ПО КОМПАНІЧНИХ ЦІНАХ.

Пишіть зараз то Вам пораджу як обійтися в справі видістання пашпорту і всіх вказівок подорожи, до: 59—

І. ГЕРЦ, Банкир і Нотар,

224 WEST 34th STREET, NEW YORK, N. Y.

ШИФКАРТИ НА УКРАЇНУ

Дорога на Україну вже ОТВОРЕНА. Висилаємо сотки Українців до вітчини через Гамбурґ, Трієст, Відень, Львів, Францію, та другі місцевости. Шифкарти дуже тані. Зголошуйтесь особисто або листовно.

ГРОШІ НА УКРАЇНУ

Спішіть ся посилати гроші, бо курс тепер дуже низький. З Галичини дістаємо тисячі поквітовань на отримані гроші. Гарантуємо за кождий цент. Пишіть, або зголошуйтесь особисто. 42—

ВИРОБЛЯЄМО ПАШПОРТИ НА УКРАЇНУ

За кілька днів кождому вробимо пашпорт потрібний на виїзд до України. Памятайте адресу:

УКРАЇНСЬКИЙ ДІМ БАНКОВИЙ

GOLDBERGER & GOODMAN, УПОВАЖНЕНИЙ БАНКИР,

136 EAST 42ND STREET, NEW YORK, N. Y.

ВИШЛЕМО КОЖДОМУ, ХТО СОБІ ЗАМОВИТЬ НЕЗВИЧАЙНО ГАРНУ ПОВІСТЬ О. КОБИЛЯНСЬКОЇ

В неділю рано зілє копала

ЦІНА ЛИШЕ 75 ЦЕНТІВ.

Замовленя висилайте враз з грішми на адресу.

"SVOBODA", 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

ЩОБИ ВІДЇХАТИ ДО РІДНОГО КРАЮ

мусите мати пашпорт і відповідну шифкарту, рівнож мусите заплатити податок і відослати свій пакунок (баґаж). До того вам потреба помочі, значить совісного аґента. Тож зверніться до нас, ми вам виробимо пашпорт в протягу 4-ох днів і викупимо відповідну шифкарту на найліпшу морську подорож, займемося податком і висилкою вашого пакунка. 88—

Ми отримали слідуюче письмо від одного з наших пасажирів:

„Ми низше підписані поручаєм всім, котрі їдуть до краю що Армін Герцеґ випровадив нас як слід, з чого ми є вдоволені і радимо другим, щоби вдавалися до него а рівнож будуть вдоволені. — В поважаннем, Проць Симаник, Л. Рудніцкі, Ян Должанскі, Ґреґор Маюк, Федор Тиличкан, Іван Чайковскі".

Спровадимо ваших свояків скоро і займемося ними при виході з корабля в Ню Йорку.

ГРОШІ ПОСИЛАЄМО І ҐАРАНТУЄМО ЗА ДОРУЧЕННЄ ЇХ В СТАРІМ КРАЮ ВІД 3-ох ДО 4-ох ТИЖНІВ.

Не примушуємо міняти гроші, як се роблять другі аґенти.

ATLAS TRAVEL SERVICE CO.,

Manager ARMIN HERZEG,

127 WASHINGTON STREET, NEW YORK, N. Y.

ЧИ ВИ ТРАВИТЕ СВОЮ ЇДУ?

НЕ ТЕ ЩО ЗІСТЕ, АЛЕ ТЕ ЩО СТРАВИТЕ БУДЕ КОРИСНЕ ДЛЯ ВАШОЇ СИСТЕМИ.

Добрий, здоровий апетит і правильне діланнє органів травлення будуть Вашим успіхом, як Ви будете уживати

Severa's Esorka

Цінне для ослаблених. Вельми поручуване для немічних і ніжних осіб. Відповідний тонік для людей старшого віку. 60-04

Ціни: 75 цнт. і 3 цнт. податку або $1.50 і 6 цнт. податку.

В аптиках або пишіть до:

W. F. SEVERA CO.

CEDAR RAPIDS, IOWA

ДО ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ ПОСПІШНИМИ КОРАБЛЯМИ

через

АНТВЕРП ГДАНЬСК і ГАМБУРГ РОТЕРДАМ

ИНШІ ПРИСТАНІ віїде найскорше кождий хто закаже шифкарту тепер, позаяк число повертаючих до краю з кождим днем зростає в наслідок чого забезпеченнє місця на кораблях коли відложене на пізнійше спричинить не мало труду до відїзду. Від довгих літ імя Григорія КУНАШЕВСЬКОГО є майже кождому звісне, котрий яко представитель всіх корабельних ліній як в минувшині так і тепер не жалує своєї чесної услуги для наших людий не лище в продажі шифкарт, але також і в инших справах, які дотикають не одного в наших родимців, на примір:

ПАСПОРТОВІ АПЛІКАЦІЇ

приготовляємо в нашім бюрі а також на жаданнє пересилаємо тим, що живуть в других місцевостях.

ГРОШІ ПОСИЛАЄМО

до всіх частий світа по найнизшій ціні щоденного курсу, а за скоре і безпечне дорученнє даємо необмежену гаранцію.

ШИФКАРТИ до КРАЮ

висилаємо тим, що желають виїхати до Америки.

Хто желає спровадити когонебудь з своїх рідних, нехай не відкладає а замовить передплачену шифкарту сейчас, бо виїзд з старого краю до Америки тільки що зачався. 37—

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ!

G. KUNASHEVSKY,

179 EAST 3RD STREET, NEW YORK, N. Y.

ОСТЕРЕЖЕННЄ!

Отсим повідомляємо усіх наших клієнтів, що наші бюра проваджені лише під такою адресою:

HENRY J. SCHNITZER, STATE BANK

141 WASHINGTON STREET, NEW YORK, N. Y.

І що лише на таку адресу посилати гроші, приїздити і запитуватися в справі шифкарт.

Увага: Гарні презента розішлемо всім тим, що надішлють нам адреси своїх знакомих.

Сі приятелі нашої фірми, що змінили свою адресу, зволять ласкаво зголоситися, бо маємо для них богато новин з краю.

Др. КАУФМАН ГОВОРИТЬ ПО УКРАЇНСЬКИ

Єсли хочете совісної поради в якій небудь Вашій недузі, прийдіть до д-ра КАУФМАНА, в ним в рідній мові поговорите, він Вам скаже відразу, і пізнає ся на Вашій недузі, чи Вам лічене що поможе.

Др. Кауфман ЛІЧИТЬ всі отсі недуги: МУЖЕСЬКІ І ЖІНОЧІ. Задуху (астму) лічить новою машиною приміняючи електрику і помповане воздуху. ДР. КАУФМАН лічить затроєня і неправильности крови, ревматизм, ломанє костий, болї голови, завороти, болї крижий, недуги жолудка, катар легких і жолудка, нирок, міхура, параліж, випадане волося. Лічить всі жіночі недуги, яко АКУШЕР СПЕЦІЯЛІСТ ЛІЧИТЬ УСПІШНО ІНФЛЮЕНЦУ І ЗАПАЛЕНЄ ЛЕГКИХ.

S. M. KAUFMAN 111 E. 7th STREET, NEW YORK CITY

Год. офісові: що дня від 9. рано до 9. веч., в неділю від 9. рано до до 4. пополудни. — Телефон Орчард 6352.

КОЛИ ВИ Є НЕДУЖІ

ДР. РУССЕЛЬ

Першою річею, яку Ви хотіли би знати є „ДЕ НАЙТИ ДОБРОГО ЛІКАРЯ".

Коли Ви звернете свої кроки до офісу Д-РА РУССЕЛЯ, 176 EAST JEFFERSON AVE., ОДНІ ДВЕРІ НА СХІД ВІД ВУДВАРД ЕВЕНЮ, ДІТРОЙТ, МІШ, там найдете без втрати часу ДОСВІДЧЕНОГО СПЕЦІЯЛІСТА, за котрим Ви шукаєте. Коли навідаєтесь у Д-РА РУССЕЛЯ, Ви побачите, що він дуже старанно досліджує стан Вашої недуги, щоби віднайти докладно де і нащо Ви терпите. Його офіси є заосмотрені найновійшими науковими апаратами. При їх застосованню і широкому знанню недуг самим д-ром Русселем, всякі ошибки є неможливі.

МОЇ ЧУДОВІ УСПІХИ

в лїченю недуг як острих так і хронічних, є наслідком того, що я досліджував сі недуги через ціле моє життє. В додатку мої офіси є заосмотрені в найновійші інструменти і приладя, електричні, вібраційні і механічні, і не щадиться нічого, що лише може бути корисне для моїх пацієнтів. Коли мене відвідаєте сейчас, то будете могли оцінити, чи Ви повинні чекати дальше аж промине всяка надія до вилічення себе з недуги, без згляду який є її стан або як вона довго треває. Затим коли хочете зістати вилічені, наука і досвід приверне Вас знов до сили, здоровля і щастя

ПОРАДА І БАДАНЄ ДАРОМ.

ГОДИНИ ОФІСОВІ: від 9-ої рано до 8-ої вечер. В неділі від 10-ої рано до 2-ої пополудни.

DR. RUSSELL, 176 EAST JEFFERSON AVE., одні двері на схід від Woodward Avenue. DETROIT, MICH.

Звісний Dr. GREY

СПЕЦІЯЛІСТ ПОНАД 30 ЛІТ.

ВІН УЖЕ ВИЛІЧИВ ТИСЯЧІ МУЩИН І БАЖАВ БИ І ВАС ВИЛІЧИТИ.

117 E. 17th St., БЛИЗЬКО UNION SQUARE **New York City.**

Коли терпите на нирки або міхур, скірну недугу, ечему, пропуклину, гемороїди, фістулу, ревматизм, невральгію, нервовість, болі крижий, слабости носа, горла і жолудка, кашель, застуду, запаленнє легких або всяку иншу хронічну недугу. Коли лікар, який лічив Вас ще не вилічив Вас, ідіть до добре звісного і давно основаного офісу д-ра Грея, бо він вилічить те, чого другі не могли.

ПОРАДА ДАРОМ. — ЛІКИ $1.00.

За професійну обслугу числить низькі ціни.

Години: від 9-ої до 8-ої; в неділі від 9-ої до 3-ої.

ДОЛЯРИ ДО ГАЛИЧИНИ І ЛЕЇ ДО БУКОВИНИ

За доляра в краю дають більше марок як тут декотрі банкирі. НАШ СПОСІБ пересилки гроший до краю найлучший: скілько долярів пришлете до нас ТІЛЬКО ПЕРЕШЛЕМО в малим додатком на видатки.

ШИФКАРТИ З КРАЮ І ДО КРАЮ

Отже ще сьогодня довідайтесь у: 80—

MARK BIRNBAUM,

11 THIRD AVENUE, межи 7. а 8. улицею NEW YORK, N. Y.

Навідайтесь сейчас до **Doctor ZINS**

СПЕЦІЯЛІСТА З ПОНАД 25-ЛІТНОЮ ПРАКТИКОЮ.

Др. ЗІНС лічить хронічні недуги, нервові, серця, жолудка, печінки, нирок і міхура, неправильности мочові, секретні недуги, і у всіх случаях нервового ослаблення. В случаю ЗАТРОЄННЯ КРОВИ застосовується до найліпших і добре звісних, досконалих і новітних метод. МУЩИНИ, котрі є недужі, ослаблені, бліді, вичерпані і знеохочені, найдуть опіку на всяку їхню недугу. Коли стан недуги є відповідний, причину легко усунеться і здоровле повертається. 89-01

ПРИЙДІТЬ НА БЕЗПЛАТНУ ПОРАДУ.

Не буде Вас нічого коштувати, щоб збадав Вас др. Зінс. Винагорода за його методу є дуже умірковане і не перевисшає ціни, яку кождий чесний чоловік хоче заплатити. Богато недужих мущин іде сотки миль, щоб найти поміч. Досліди попереджаючі лїченнє переводиться на крови системою Вассермана і бадається мікроскопом для докладного справдження проявів недуги і впливу лічення.

СПОСІБ ЛІЧЕННЯ найпрактичнійшими методами.

DOCTOR L. ZINS,
110 East 16th Street,
NEW YORK, N. Y.

ОФІСОВІ ГОДИНИ: Щодня від 10-ої рано до 7-ої вечер, в неділі від 10-ої рано до 4-ої пополудни.

ПОДЯКА.

Отсею дорогою складаю щиру й сердечну подяку Всвтл. Отцю Адміністратору і Отцям Духовним за щедрі жертви, які вони зложили на скрипку для маленького Мирона Тимкевича, сина покійного дякоучителя, Филипа Тимкевича, з нагоди духовного зїзду у філядельфії.

На сю ціль зложили слідуючі отці добродії: П. Понятишин, Л. Левицький, Я. Строцький, М. Паздрій по $5.00; М. Кінаш, М. Кузів по $3.00; В. Обушкевич, М. Залітач, М. Продан, І. Велигорський, А. Симко, Е. Сидоряк, О. Ковальський, А. Пик, Й. Соловій, В. Держирука, С. Милянич, С. Ващишин, Й. Чаплинський, В. Лотович по $2.00; О. Бернацький, І. Дженджера, П. Єзерський, М. Олексів, І. Мальовський, І. Фекула і Е. Бартош по $1.00.

При кінци дякуємо окремо Всч. Отцю Каноніку Л. Левицькому за це, що занявся цею збіркою. Рівнож сердечно дякуємо добродієви Г. Курдидикови, за дар який зложив в сумі $10.00 на руки Мирона Тимкевича в своїм офісі під ч. 318 Бродвей в Ню Йорку.

Мирон Тимкевич, син,
Кароліна Тимкевич, матір,
19 Sherman St., Passaic, N. J.

WAR AMONG SLAVS.

A Historic Struggle Renewed, and Their Common Enemy Will Profit.

To the Editor of N. Y. Times:

The Polish-Russian-Ukrainian conflict of today reminds us vividly of the traditional Slavonian differences, the Slavianskaya rozn, when Slav brothers were madly fighting one another for the benefit of the Prussian King. There is no more Prussian King, yet the Slavs are fighting one another today as senselessly as ever before and for the benefit of their same common enemy, Germany.

Poland has just been resuscitated by the Allies. Very well. "No, it is not enough," whispers in her sear the German Satan; "you must grasp right away the lands where your eagle was soaring in olden times—Kiev, Vilna, and even Moscow; you must rule 'ot moria do moria,' from the Baltic to the Black Sea." And the Polish legions madly rushed ahead, allured by dangerous illusions.

"We must make our friends the Ukrainians safe and independent from their traditional tyrant, Moscow," the Poles explain. The Poles and the Ukrainians are friends! Those who have not studied Polish history will do well to read "Taras Bulba" by Gogol, the greatest Ukrainian writer. They will see that there was a time when there were no more bitter enemies than the Poles and the Ukrainians. And again, the Poles count 20,000,000 and the Ukrainians fully 40,000,000. Who should protect and who be protected?

And the Russia of today? She does not exist. The Russian giant is paralyzed, chained and gagged. He does not move and is not heard. And those who rule there accidentally and for the time being are not Russian at all. Is it not significant that the other day when it was necessary to appeal to Russian officers to save the people of Russia the Bolshevist rulers wisely hid themselves behind the Czarist Generals, Brusiloff, Polivanoff and others? Indeed, it would be too grotesque for the apostles of the international proletariat to come up for defense of a single Russian nation. Bolshevism, a parasitical growth on the Russian giant's body, soon will be cut off. Then with his traditional good sense the giant will settle the Slavonian differences to general satisfaction. It is not for foreigners to solve the Slavonian problem.

PETER J. POPOFF.
Minnewaska, N. Y., July 23, 1920.

ВІСТИ З УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

(На підставі старокраєвих часописий).

Місія міжнародного Червоного Хреста на Україні.

Дня 4. червня приїхала до Камянця місія міжнародного Червоного Хреста, якого комітет перебуває в Женеві. Місія має на меті цілковиту допомогу українськомуу населенню, головним чином в боротьбі з пошестями, для чого місія привезла богато санітарного майна, ліків, матеріялів та приладів до дезинфекції. На чолі місії стоїть д-р Штірлер, а в склад її входять два лікарі і 3 сестри жалібниці.

Разом з місією міжнародного Червоного Хреста вернув з закордону персонал місії Українського Червоного Хреста, яка перебувала в Німеччині на чолі з д-ром Холодним.

Міжнародній Червоний Хрест оголосив, що визнає місію Українського Червоного Хреста за братню собі українську орґанізацію.

БОГАЧЕВА БІДА.

Йде старий, сивий жебрак
від хати до хати,
як звичайно просить він,
щоб що небудь дати.

Приходить до богача,
побожно клякає,
богач собі пиріжки
смачно заїдає.

А як молитву скінчив,
руки в гору зносить
і хліба хоч би кусок
у богача просить.

Нема хліба! — каже той,
нема, не жартую,
видиш сам, пироги їм!
бідую — бідую.

М. Левків.

МІСЦЕВІ ОГОЛОШЕНЯ.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ.

(В сій рубриці містимо оголошеня театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших покликів).

DETROIT і HAMTRAMCK, MICH. Спів. Драм. Тов. Ів. Котляревського відіграє в неділю, 15-го серпня (августа) 1920 р. в галі Української Хати, 22 Grayling Ave., Hamtramck, Mich. **НАЙМИЧКА**, драма в 5-ох діях зі співами, Ів. Тобилевича. Режісер Д. А. Вступ 75 і 50 центів. Початок о годині 7.30 вечером. Проситься о численну участь. — КОМІТЕТ. 95-96

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Оголошення женитьби не приймаесь. — За одно поміщенне платиться 10 центів за стрічку (5 слів), два і більше поміщень 7½ цента за стрічку від кождого поміщення. Після сих цін на дворазове оголошенне з 6 стрічок належить присилати $1.00. Оголошення продажи фарм приймається лучше такі, коли в них є подана сама річ яка є на продаж, інвентар, запаси, положенне і ціна. Рішучо не приймаесь оголошень з всякими дивовижними описами, висловлюванне надмірної прихильности для костумера і нападн на других продавців.

Не належиться ждати відповідий на листи в справі оголошень, подаваних на адресу „Свободи", бо на такі листи адміністрація не відповідає, але передає їх сторонам, які подали оголошенне. Від сторін належить сподіватися відповіди.

Пошукую свого сина **ІГНАТА МИСЯЙЛА,** котрий перебував в Мікісракс коло Пітсбурґа. Я відїзджаю до краю і хотівбим з ним переписатись. Хтоби о нім знав, або він сам, зволить зголоситися до: LESIO MISIAJLO, Laquin, Pa., Bradford Co. 94-95

Пошукую свого брата **ЮРКА БУГАЙЧИК,** з села Бітля, повіт Турка, Гал. Перебував перед 18 роками в Пенсильванії. Хтоби о нім знав, або він сам, зволить зголоситись ласкаво на адресу: NASTUNIA BUHAJCZYK, P. O. Riverside, N. J. 91-02

ПОШУКУЮ доброго шевського робітника до реперовання черевиків. Платня тижнева $35.00. Прошу зголоситися листовно до: MICHAEL MAKOWSKI, Beckley, West Virginia. 92-95

Пошукую **А. ПІНКАЛА,** котрий перебував в Колінсвіл, Оклагома перед двома роками а тепер має находитися десь в Пенсильвенії. Хочу порозуміти з ним в певній справі бизнесовій, яка є корисною для него. Прошу зголоситися на адресу: MIKE KOROLCHUK, General Store, Colinsville, Okla. 94-95

Пошукую **ІВАНА ВЕЛИКГОЛОВА,** з села Стацова, пов. Снятин, Гал. Перебував 4 роки в Салт Сте Марі а опісля в Торонто, Канада. Хтоби о нім знав або він сам зволить зголоситися на адресу: ILASH MYKYTIUK, 240 13th St., Niagara Falls, N. Y. 93-95

Пошукую свого шваґра **ПЕТРА ЗАГАРУ.** Тому два місяці перебував у Гардентон, Манітоба, Канада. Хтоби о нім знав, або він сам, най зголоситься до: EMANUEL ANDRUSHKO, Box 237, Clarksville, Pa. 92-95

ЩОСЬ ДУЖЕ цікавого для кавалерів і вдівців. Пишіть, залучаючи 2-центову марку на адресу: ROYAL SALES CO., Station O, New York City. 25—

Отсим подаю до загального відома, що я отворив **САЛЬОН І РЕСТОРАН** при Johnson Ave. під числом 258. Чи Ви спрагнені, чи голодні, зайдіть до мене а зістанете обслужені як найлучше. Властитель реставрації і сальону M. PELECH, 258 Johnson Avenue, Jersey City, N. J. 93-95

ПОТРЕБУЄМО СПІЛЬНИКІВ І РОБІТНИКІВ, котрі посідають не менше $500.00 готівки і хотілиби стати спільниками і робітниками в українській фабриці виробу матеріялів до чищеня, як мила і др. Фабрика має найновійші прилади до фабрикації і дістає богато замовлень. З тої причини потребує більше капіталу і дає змогу робітникам Українцям вступити у спілку. Фабрика є в руках Українців. Інтересовані зволять голоситись по близші інформації до: THE CLEANER PRODUCTS CORP., 303 Park Building, Cleveland, Ohio. 93-95

НОВИНКИ.

Згоріла українська хата.

З суботи на неділю, 1. серпня с. р., спалилася в Картерет, Н. Дж., українська галя, яка належала до товариства „Січи". Галя була невиплачена. Асекурація не покриє довгів. В суботу вечер мали Словаки в тій гали, яку наняли, представленнє і баль. О годині 3-тій розійшлися всі домів, а пів години пізнійше вибух огонь. Галя була деревляна і спалилася дуже скоро. Догадуються, що хтось через неувагу кинув незгашене цигаро, яке й спричинило мабуть огонь.

Хто має подібні галі до винайму, повинен оглянути цілу галю і всі кути, заки замкне двері.

Суд в обороні лікаря.

Др. Франціско Сімпсон, лікар у Люісвіл, Кентоки, заскаржив до федерального суду в Лексінґтон прогібіційного директора за те, що він не хотів видати йому бажаного числа блянкетів на алькогольні рецепти. Суд станув по стороні обжаловуючого і видав децизію, що кождий лікар має право видавати стільки алькогольних рецепт, скільки йому вгодно.

Зоружені бандити обрабували купальню.

Минулого четверга рано пять бандитів заїхали автомобілем перед купальню „Ленокс", 135-137 Вест 115-та улиця в Ню Йорку, увійшли сміло до офісу сеї купальні і крикнувши „руки в гору", загнали пятьох службовців під стіну, а відтак забрали з реґістра 150 долярів і всі дорогоцінности, які 175 купаючихся гостий передали до сховку управителеви. Вартість зрабованої готівки і ріжних дорогоцінностий виносить $7.000 до $10.000. При тій операції бандити побили трохи управителя купальні і двох инших службовців.

Пиянство між автомобільовиями стейту Ню Джерзи.

З Трентону (столиця стейту Ню Джерзи) доносять, що число людий, котрі стратили позволення на їзду автомобілем з тої причини, що були пяні підчас кермовання самоходами, виносить від січня біжучого року, відколи стала обовязувати вісімнайцята (прогібіційна) поправка до конституції, два рази стільки, що за цілий минувший рік. В однім лише дни минулого тижня відобрано ріжним людям 16 позволень (лайсенсів). Комісар моторових поїздів Дилл заявляє, що скількість пяних автомобілістів зростає у такій мірі, що винуватих треба буде карати не тільки відобраннє автомобілевого дозволу, але й вязницею.

Облава на чорного злочинця.

В місцевости Валей Вю, Кентоки, 28-літний мурин Буфорд Мондей вдерся в понеділок рано силою до дому Карла Саверса, і знасилував його 16-літну жінку, задурманивши її якимсь порошком, киненим їй в лице. Нападена жінка, котра леда день має стати матірю, відзискала притомність щойно в середу (4. с. м.) і розказала людям свою пригоду. За злочинцем шукають тепер дуже пильно кількасот фармерів і повітових урядників, зоружених у стрільби, щуки і вили. Пошукування відбувається рівночасно аж у трох повітах. Мондей був перед тим в армії і відбув военну кампанію у Франції.

Проклямовання Дня Вандрівців.

Президент Вілсон видав проклямацію, у якій він „проголошує і взиває", щоби день 21. грудня був сьвяткований в цілих Злучених Державах яко „300-літна річниця прибуття Вандрівців до Плимут в 1620 році".

Замкнули дві кравецькі фабрики.

Дві великі кравецькі фабрики в Ню Йорку замкнули властителі з тої причини, що дрібні склепи з одіннем переповненим матеріялом, бо публика не хоче купувати убрань. З причини замкнення тих двох фабрик стратило свое щоденне заняттє 4.000 робітників. Асистент генерального прокуратора Пальмера, Говард Фіґґ, твердить, що кравецькі гуртівники замикають свої фабрики тому, щоб удержати дотеперішні високі ціни на одяги.

В сімох днях через Полудневу Америку.

В життє увійшов новий розклад їзди на зелізницях полуднево-американських, при помочі котрого можна відбути 1900 миль від Буенос Айрес до Аріка або через цілу сушу Полудневої Америки в сімох днях. Білет зелізничий, на американські гроші, коштує лише $85.10. Подорожним запевняють зелізниці певні вигоди, хотяй не так великі, як в пульмановських ваґонах.

Іновація в конструкції бальонів.

Випродуковано тепер новий матеріял, котрий має бути застосований при конструкції бальонів воздухоплавних. Матеріял сей є тканий з ниток шовкових, льняних і бавовняних, напущених ґумою. Доси уживано лище шовкових ниток.

Штучна шкіра.

З причини великої дорожні шкіри зачали робити старання, чи би не можна випродукувати подібного матеріялу, котрий міг би заступити шкіру, і остаточно старання ті зістали нагороджені добрими наслідками. Та „штучна шкіра" є матеріялом, витканим дуже добре з бавовни, котрого одна сторона пригадує внутрішне викінченнє природної шкіри, а друга є покрита верствою, здається з ґуми спрепарованою, і запевняє цілости елястичность та непромокальність.

Заповідь нових копалень міди в Канаді.

В кількох місцевостях північної Канади спостережено мідь і дрібні ті відкриття кажуть догадуватися, що в тих околицях находяться невикористані ще поля мідяні. Спеціяльні студії над найденими кусниками міди кажуть думати ґеольоґам, що та формація є подібна до околиць озера Супіріор, знаного загально зі своїх богатств копальняних. Нова місцевість лежить на схід від „Ґрейт Бер" і розтягається здовж ріки, котра впадає до „Коропейшен Ґолф".

Ґазоліновий трамвай.

На побережу Пацифіку почали курсувати поміж містами трамваї при помочі ґазоліни. Вправді пристосованнє ґазоліни в тім напрямі не є нічим новим, та однак ті нові трамваї становлять один великий крок наперед. Той трамваевий віз є на 40 стіп довгий і складається з комірок, де міститься машина, з палярні, тоалетової кімнати і спільної кімнати для подорожних. В трамваю можна помістити 32 особи, а позаяк кошт удержання його є малий, то надається він дуже до їзди на більшу віддаль. Мотор шістьцилїндровий в силі 60 коний порушає ґазоліна. Нормальна скорість виносить 29 миль на годину, беручи під увагу криві дороги; по простій дорозі новий сей трамвай може зробити 40 миль на годину.

Коркова постіль.

Промислові фірми еспанські впровадили в життє ужиток корків в небувалий доси спосіб. Матеріял корковий по відповіднім спрепарованню може бути ужитий яко субститут за вовну, а іменно при вироблюванню подушок, матераців і т. п. Фабриканти кажуть, що того рода постіль є не лише лекша від вовняної, але о много більше санітарна. Позатим застосовано рівнож корок в промислі ткацькім. Матеріял сей крушиться на муку при помочі спеціяльних хемічних процесів і очищується, запевняючи йому рівночасно елястичність, а потім тонку верству береться межи дві плахти вовняної тканини, перепускаючи то все через прасу.

Кінь не тратить вартости.

В Ілінойс засновано товариство, яке в протягу трох літ має видати $250.000 на оголошення економічної вартости коня. В супротивности до того власти міста Данвер видали закон, забороняючий показуватися з конем на улицях, ніби тому, що кінь не робить того, що автомобіль. Люди звичайно у всьому бувають крайними. І здавалобся, що автомобілі та тректорн причиняться до зменьшення числа коний, але так не є. Хотяй машина заступила в дечому коня, то вартости сеї тяглової худоби не замінить ніщо.

Обчислено, що в Злучених Державах є 26 міліонів коний, або один кінь припадає на чотирох мешканців сеї републики. В 1919 році на фармах Злучених Держав було коний більше о 20.000 ніж 1917 р. Виходить отже, що число коний з кождим роком прибуває, а не убуває, й автомобілі не є ще занадто великими конкурентами коний.

Повісили хлопця.

До чого допроваджують кіна у вихованню дітий, особливо хлопців, може послужити випадок, який лучився в околицях піренейських гір (Еспанія). Кілька хлопців віком від 10 до 12 літ бавилися разом і один з них піддав думку забавитися в те, що вони бачили на кіні (мувінґ пікчер). Вони вибрали якраз на своє представленнє драму, де відбувається вішаннє. Один з меньших хлопців виступив в ролі чоловіка, котрого мали лінчувати. Він став на крісло, пертий товпою хлопців і йому закинено на шию шнур, який був міцно прикріплений до дерева. Якось крісло під його ногами схибилося і він повис в повітрю. Зчинив ся крик, та заки покликано найблизшу жінку, котра чимскорше перерізала шнур, хлопець вже не жив.

Обчислено, що десять тисяч пятьсот акрів лісів этинається кождого дня в цїли фабрикования паперу.

В цілому світі уживається щоденно до чотири міліони іґол або 1.400,000.000 річно.

ЯК ПОВСТАЛА НАФТА.

Коли ви дивитеся на ясну і веселу полумінь лямпи, чи застановляєтеся над тим, відки береться той плин, котрий називаємо нафтою?

Давно-давно, в старині, були дуже великі ліси, ріки і моря. В усіх тих водах жили ріжного рода риби і сотворіння, нераз дуже великі. Людий тоді було мало на світі, ніхто отже не нищив тих сотворінь.

Підчас страшних переворотів і змін в часі потопу, коли ліси запалися а моря повиливали, ті сотворіння засипала земля і задушила їх своїм тягаром так, що вони видали з себе всі свої товщі. Товщі ті сплинули так, як спливає сирватка з свіжого сира, коли його придушимо каменем, і утворився густий плин, котрий поволи спливав в ріжні заглубини землі.

Сей плин називається скальним олієм, а нафта, то власне очищений скальний олій.

Відшукувши або натрафивши случайно на місце, в котрім знаходився сей скальний олій, люди з великим трудом пробивали землю величезними свідрами, а відтак закладали помпи і помпували сей плин, котрий тоді був густий, сірий і доперва по старaннім очищенню ставався прозорим і тратив майже зовсім свій немилий запах та міг служити людям до ужитку.

В деяотрих місцевостях нафта в постаті т. зв. скального олію витрискує зпід землі. Так буває в Америці, на Кавказі і в нашій Галичині. Отже нафта, котру бачимо в лямпі, була колись аж на Кавказі або в Америці.

Нафти уживаємо до освітлювання улиць, помешкань, до огрівання малих печий і кухонь. Певно кождий з вас знає ту білу або жовту масть, котрою мати смарує вам зимою лице і руки, коли вони попукають від морозу, або коли поганий пришок розсадовиться на вашій шкірі. Та масть те все гоїть. Є то вазеліна. Робиться її з нафти і очищується старанно зі всіх немило воняючих частий.

При очищуванню нафти отримується також плин, зв. бензиною, з котрим треба дуже осторожно обходитися, позаяк дуже легко запалюється.

Так отже бачимо, що богато труду поносять люди, заки видобудуть нафту з землі і віддадуть її до нашого ужитку.